

3. Чумаченко Н. Л. Теорія та практика судової експертизи та криміналістики. 2019. № 20. С. 43. doi:<https://khrife-journal.org/index.php/journal/article/view/355>

4. Про погодження зміни цільового призначення земельної ділянки. Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1748-2021-p#Text> (дата звернення 8.12.2021 року).

5. Дробноход М. Екологічний імператив та його виміри. Освіта і управління. 2018. № 2. С. 47-59.

Назар МАТВІЙ,
студент 1 курсу ОС «Магістр»
спеціальності «Облік і оподаткування»
ННІБФ, ЗВО «ПДУ»
Науковий керівник: **Світлана САВІЦЬКА,**
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку,
оподаткування та технологій електронного бізнесу
Заклад вищої освіти «Подільський державний університет»,
м. Кам'янець-Подільський

НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Підприємство отримує необоротні активи різними методами. Кожен метод придбання викликає різні бухгалтерські проблеми. Створюють власні активи – закупаючи матеріали та використовуючи внутрішніх співробітників виникає питання бухгалтерського обліку – яку частину заробітної плати працівників підприємство має включати до собівартості цього активу. При закупівлі нового обладнання у виробників потребує від бухгалтера визначити які витрати постачальника належать до собівартості активу.

У міру розвитку життєвого циклу активу вартість його падає і підприємство визнає це зниження вартості через амортизацію. Амортизація

вимагає вірної оцінки ліквідаційної вартості активу та кількість років протягом яких буде використовувати цей актив. Розрахунковий термін корисного використання активу для цілей фінансової звітності також може відрізнятись від терміну його амортизації для цілей податкової звітності.

Крім того цілі фінансової звітності та податкової амортизації різні. Загалом методи оподаткування та життя використовують правила які заохочують інвестиції у виробничі активи дозволяючи швидше списати тоді як амортизація для цілей фінансової звітності призначена для узгодження витрат із доходом.

Більшість основних засобів потребують періодичного технічного обслуговування та періодичного ремонту. Іноді підприємства роблять більш складний ремонт який підвищує вартість активу і потребує капіталізації.

Кожного разу коли підприємство виконує роботи з активом то стикається з питанням капіталізувати чи внести до складу витрати виробництва. І якщо все ж таки вартість капіталізує то необхідно визначити чи змінює виконана робота і витрачені ресурси очікуваний термін експлуатації активу та перегляд вартість активу.

Порогове значення капіталізації – це мінімальна сума покупки об'єкта, яка вимагала б його обліку як активу та капіталізації, а не віднесення до витрат як витрати періоду. Пороги капіталізації відрізняються залежно від підприємства і навіть від типу активів хоча в Україні встановлена межа в 20000 грн. Проте важливо щоб поріг був встановлений і дотримувався.

Основні засоби вартість яких нижча за порогову суму підлягають списанню на витрати. Активи створені суб'єктом господарювання повинні включати всі компоненти собівартості включаючи матеріали, оплату праці, накладні витрати та витрати на відсотки, якщо є.

Основні засоби часто є найбільшими покупками, які підприємство зробить протягом фінансового періоду. Капіталізація основних засобів відноситься до процесу запису вартості активу та зменшення вартості об'єкта з часом за допомогою серії місячних або річних записів що відображають нарахування амортизації. Тому важливо щоб підприємство мало визначену політику

амортизації і капіталізації основних засобів. І якщо з амортизацією все більш менш зрозуміло тому що в першу чергу підприємство спирається на податковий кодекс щодо цього питання то порядок капіталізації треба більш детально описати в наказі про облікову політику підприємства.

Крім того потребують вирішення питання щодо практичної реалізації означених механізмів. Вони можуть здійснюватися внутрішніми силами виробничого підрозділу чи шляхом залученням зовнішніх спеціалістів. В рамках здійснення визнання та оцінки витрат від зменшення корисності основних засобів перш за все необхідно виявити ознаки зменшення корисності та визначити їх відповідність критерію суттєвості.

Своєчасне виявлення означених критеріїв, а також подальше встановлення чистої ціни реалізації, очікуваних витрат та теперішньої вартості майбутніх грошових потоків потребує аналізу значного масиву внутрішніх та зовнішніх інформаційних джерел.

В сучасних умовах відсутність ефективної системи обліково-аналітичного забезпечення щодо інформації про критерії зменшення чи відновлення, інформаційної бази щодо впливу цих факторів на корисність активу є однією з вагомих перешкод практичного впровадження суб'єктами господарювання процедур зменшення корисності основних засобів.

Система даних бухгалтерського обліку повинна бути спрямована на врахування факторів генерування та руйнування окремих об'єктів оцінки вартості. Враховуючи, що фактори досить різноманітні підприємства повинні використовувати різні системи інформаційного забезпечення (бухгалтерський, управлінський, стратегічний облік тощо) управління вартістю, які передбачають застосування різних підходів до виявлення факторів вартості необоротних активів.

В подальшому виявлені ознаки повинні бути оцінені на відповідність критерію суттєвості, визначеними внутрішніми регламентами. Пропонуємо в обліковій політиці закріпити поріг суттєвості який дорівнює 10 % відхиленню залишкової вартості об'єктів основних засобів від їх справедливої вартості. В

подальшому за наявності виявлення ознак зменшення корисності основних засобів та відповідності їх критерію суттєвості компетентна комісія повинна скласти Відомість розрахунку втрат/відновлення від зменшення корисності основних засобів.

Наступним кроком необхідно визначити балансову вартість об'єкта та суму очікуваного відшкодування активу, яка є найбільшою з двох оцінок: чиста вартість реалізації активу, яка розглядається як справедлива вартість необоротного активу і теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу.

Справедлива вартість для основних засобів визначається самим підприємством за ринковою вартістю, а в разі відсутності даних про ринкову вартість – за відновною вартістю. На практиці доцільно застосовувати декілька підходів одночасно, наприклад, комбінування ринкового та витратного.

Методологія визначення справедливої вартості, особливо за умови відсутності активного ринку, набуває суб'єктивного характеру, а отже вимагає високої кваліфікації бухгалтерів та потребує додаткових ресурсів у разі звернення до професійних оцінювачів. Разом з цим, обираючи метод оцінки необхідно враховувати, що справедлива вартість, за умов її точного розрахунку, дає можливість отримати більш релевантну інформацію про вартість основних засобів.

Очікувані витрати на реалізацію включають всі додаткові витрати, пов'язані з вибуттям об'єкта, крім фінансових витрат (відсотків) і витрат з податку на прибуток. Якщо чисту вартість реалізації неможливо визначити то визначаємо вартість при використанні. Вартість при використанні дорівнює теперішній (дисконтованій) вартості майбутніх грошових потоків. Теперішня вартість майбутніх чистих грошових надходжень від активу визначається застосуванням відповідної ставки дисконту до майбутніх грошових потоків від безперервного використання активу та його продажу (списання) наприкінці строку експлуатації. Майбутні грошові потоки активу визначаються, виходячи з фінансових планів підприємства на період не більше 5 років. При цьому

грошові потоки в році, що настає за останнім роком, на який складено фінансовий план, та за кожний подальший рік використання активу приймаються в сумі, яка (без урахування впливу інфляції) не перевищує величину грошових потоків останнього року, на який складено фінансовий план.

Заключним етапом постає процес порівняння попередньо визнаних балансової вартості активу із сумою його очікуваного відшкодування та здійснюється розрахунок втрат від зменшення корисності. При цьому необхідно враховувати, що подальша методика відображення втрат від зменшення корисності активів у фінансовій звітності залежить від того підлягали лі раніше ці активи переоцінці або ні. У разі, якщо раніше дооцінка не здійснювалася то втрати від зменшення корисності об'єктів основних засобів включаються до складу витрат звітного періоду із збільшенням у балансі сум зносу основних засобів.

Результати від проведеної процедури оцінки та визнання втрат від зменшення корисності основних засобів потрібно відобразити у розробленому внутрішньому документі «Відомість розрахунку втрати/відновлення корисності основних засобів».

Удосконалення облікової політики в частині обліку основних засобів дає змогу підвищити ефективність обліково-аналітичного забезпеченні в комунальному підприємстві. В подальшому система даних бухгалтерського обліку повинна бути спрямована на врахування факторів генерування та руйнування окремих об'єктів оцінки вартості, оцінки активів, що вимагає високої кваліфікації бухгалтерів та потребує додаткових ресурсів у разі звернення до професійних оцінювачів.

Список використаних джерел

1. Павелко О. В. Організація бухгалтерського обліку основних засобів підприємств та суб'єктів державного сектору: напрями удосконалення URL:<https://visnyk.nuwm.edu.ua/index.php/econ/article/view/ve4202120/1031>

2. Іващенко І. М. Визначення справедливої вартості при перевірці необоротних активів на зменшення. Науковий вісник ХДУ. 2015. № 13. С. 142-145.

3. Руденко Л. М. Відмінності в обліку основних засобів за МСБО 16 і П(С)БО 7. URL: <http://biznesinalogi.com/vidminnosti-v-oblikuosnovnixzasobivzamsbo-16-i-psbo-7>

4. Гречко С. М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2011. № 3(21). Ч. 2. С. 23-31.